Nota van toelichting

Nummer.: 24Tl048	**Kerkrade, 2 september 2024**

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 24Rb055

Onderwerp
Beleidsplan 2025-2027 Armoede en Schulden, Koersvast!

Beslispunten
1. Het Beleidsplan 2025-2027 Armoede en Schulden, Koersvast! ter besluitvorming voorleggen aan de raadscommissie Burgers & Samenleving en de gemeenteraad van 30oktober 2024.
2. Instemmen met de voorgestelde dekking van de met de uitvoering van het beleidsplan gepaard gaande lasten ter hoogte van € 420.000 uit de resterende middelen energietoeslag en dit bedrag toe te voegen aan de reserve reeds bestemde nog uit te geven middelen (8010030).

Inleiding
Hierbij bieden wij u ter vaststelling het Beleidsplan Armoede en Schulden 2025-2027 aan, getiteld "Koersvast". Dit plan is het resultaat van een gedegen proces waarin we als gemeente intensief hebben samengewerkt met diverse betrokken partijen en experts, waarbij speciale aandacht is besteed aan de huidige maatschappelijke ontwikkelingen. Het beleidsplan bouwt voort op de ervaringen en resultaten van het vorige Beleidsplan Armoede en Schulden 2020-2023 en biedt een solide basis voor de aanpak van armoede en schulden in de komende jaren.

Voorafgaand aan de totstandkoming van dit plan hebben wij het evaluatieplan van het Beleidsplan 2020-2023 opgesteld, dat zowel intern als extern breed is gedeeld, inclusief met de raadscommissie en de raad. De evaluatie leverde waardevolle inzichten op die mede richting hebben gegeven aan het nieuwe plan. Daarnaast hebben wij tijdens een infosessie op 18 juni input ontvangen van uw raadsleden, evenals van partners zoals Impuls, Kredietbank Limburg (KBL), en vertegenwoordigers van de gemeente. Deze input is zorgvuldig verwerkt en heeft bijgedragen aan de inhoudelijke verdieping van het beleidsplan.

De titel "Koersvast" weerspiegelt de keuze om de ingezette koers te continueren, aangezien de basis van het huidige beleid solide is gebleken. Er is echter ruimte voor nieuwe accenten die inspelen op de huidige uitdagingen, zoals de toenemende schuldenproblematiek onder jongeren en de verdere versterking van vroegsignalering en preventie. Dit beleidsplan biedt daarmee een toekomstgericht kader waarmee we, ondanks de financiële druk op gemeenten, effectief blijven werken aan het bestrijden van armoede en schulden in de gemeente.

Met dit plan leggen we de nadruk op continuïteit, versterking van bestaande structuren en de inzet van innovatieve instrumenten, zoals de stadspas, om de zelfredzaamheid van onze inwoners te vergroten. Wij zijn ervan overtuigd dat dit beleidsplan een belangrijke bijdrage zal leveren aan de duurzame aanpak van armoede en schulden in onze gemeenschap.

Doelstelling
De doelstelling van het Beleidsplan Armoede en Schulden 2025-2027, "Koersvast", is om heldere kaders en prioriteiten te formuleren die zorgen voor een samenhangende en effectieve voortzetting van de armoede- en schuldenaanpak in de komende jaren. Het plan bouwt voort op bestaande initiatieven, versterkt waar nodig en introduceert nieuwe accenten om beter in te spelen op de huidige uitdagingen. Uw instemming met de doelen en het bijbehorende uitvoeringsplan is van groot belang om gezamenlijk de gestelde ambities te verwezenlijken en duurzame resultaten te bereiken.

Argumenten
De integrale aanpak van armoede en schulden blijft van groot belang voor de gemeente Kerkrade. Het Beleidsplan Armoede en Schulden 2025-2027, "Koersvast", bouwt voort op eerdere plannen en weerspiegelt onze voortdurende inzet om deze problematieken gezamenlijk en effectief aan te pakken. Uit de evaluatie van het vorige beleidsplan (2020-2023) bleek dat de gekozen koers succesvol was, wat bevestigt dat continuïteit gewenst is. Tegelijkertijd biedt het nieuwe beleidsplan ruimte voor vernieuwing en versterking, met extra focus op preventie en vroegsignalering om schulden in een vroeg stadium te detecteren en aan te pakken. Dit draagt bij aan een effectievere schuldhulpverlening en lagere maatschappelijke kosten zoals een van de speerpunten van het huidige kabinet.

Daarnaast heeft de evaluatie aangetoond dat het duidelijk positioneren van taken en verantwoordelijkheden binnen de schuldhulpverlening aanzienlijke efficiëntievoordelen oplevert. De uitvoering van de schuldhulpverlening blijft daarom belegd bij de Kredietbank Limburg, terwijl de gemeente de eindverantwoordelijkheid behoudt.

In dit proces zoeken wij actief de samenwerking met partners zoals Impuls, Schuldhulpmaatje en andere maatschappelijke organisaties om ons bereik te vergroten en de impact van ons beleid te versterken. Het beleidsplan is dan ook tot stand gekomen in nauwe samenwerking met deze partners en gemeentelijke stakeholders, wat heeft geleid tot een breed gedragen aanpak die de belangen van alle betrokkenen weerspiegelt.

Het Beleidsplan Armoede en Schulden 2025-2027, "Koersvast", biedt daarmee een solide en toekomstgerichte basis voor de aanpak van armoede en schulden in de komende jaren. Gedurende de looptijd van het plan zullen de resultaten aan de hand hiervan worden gemonitord. In dit kader is onder andere aansluiting gezocht bij de landelijke Benchmark Armoede en Schulden van Divosa.
Wij verzoeken uw Raad dit beleidsplan vast te stellen als leidraad voor het gemeentelijk beleid in de aankomende periode.

Kanttekeningen
Het beleidsplan bevat doelstellingen die de komende jaren gerealiseerd moeten worden. Echter, we moeten ons bewust zijn van de economische moeilijkheden waarmee we geconfronteerd worden. De afgelopen periode heeft aangetoond dat de mondiale en nationale economische ontwikkelingen, zoals inflatie, stijgende kosten van levensonderhoud en de aanhoudende onzekerheid op de markten, een directe impact hebben op de financiële ruimte van de gemeente. Daarnaast staan alle gemeenten in Nederland, inclusief Kerkrade, onder druk door de zogenoemde "ravijnjaren," waarin de financiële middelen vanuit het Rijk aanzienlijk verminderen.
Deze omstandigheden maken het realiseren van de gestelde ambities binnen de geplande termijnen bijzonder uitdagend. Er zal mogelijk flexibiliteit nodig zijn in de uitvoering en bijstelling van bepaalde onderdelen van het beleidsplan om te kunnen blijven inspelen op de veranderende financiële situatie. Ondanks deze kanttekeningen blijft het streven om zoveel mogelijk van de doelstellingen te verwezenlijken, met de kanttekening dat dit onder de huidige economische druk een grote uitdaging vormt.

Financiën
Het huidige beleid wordt voortgezet, waarbij de structurele kosten grotendeels onveranderd blijven. Stijgende salariskosten en een kleiner budget door afnemende middelen leiden echter wel tot toenemende druk op de beschikbare middelen. Desondanks leggen we in de nieuwe beleidsplannen extra nadruk op de speerpunten van het nieuwe kabinet zoals het schuldenvrij maken van jongeren. De pilot voor schuldenvrije jongeren wordt het eerste jaar gefinancierd uit niet-gebruikte middelen van de energiecrisis (aangepast naar aanleiding van aangenomen amendement 24it03763). Ook investeren in het versterken van vroegsignalering en preventie, wat hogere kosten met zich meebrengt.

Om dit beleid te ondersteunen, willen we de stadspas implementeren, die op termijn besparingen op personeelskosten en administratieve lasten zal opleveren, de lokale economie stimuleert en tegelijkertijd de zelfredzaamheid van inwoners vergroot wat op de lange termijn een positief effect zal hebben.

Tot slot willen we de niet volledig gebruikte middelen uit de energiecrisis (2021-2023), die oorspronkelijk waren bedoeld voor lage inkomens, alsnog reserveren voor ondersteuning van kwetsbare groepen binnen het nieuwe armoedebeleid.

Communicatie
Het beleidsplan is opgesteld in samenwerking met de bij de uitvoering betrokken organisaties en als zodanig ook ter advisering voorgelegd aan de Adviesraden.

Burgerparticipatie
De totstandkoming van het Beleidsplan Armoede en Schulden 2025-2027 is het resultaat van een intensief en transparant proces met alle betrokken partijen. De evaluatie van het voorgaande beleidsplan is opgesteld in nauwe samenwerking met de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn. Daarnaast is het evaluatierapport en het beleidsplan ter advisering voorgelegd aan de Adviesraden. Het advies van o.a. de Cliëntenraad is als bijlage toegevoegd en heeft een belangrijke rol gespeeld in de vormgeving van het nieuwe beleidsplan.
Zowel de positieve bevindingen als de aandachtspunten die door de Adviesraden zijn benoemd, zullen zorgvuldig worden meegenomen in de verdere uitwerking en uitvoering van de activiteiten. Deze continue dialoog met de betrokken stakeholders onderstreept onze toewijding aan een open en participatief beleidsproces, waarin alle relevante input wordt gewaardeerd en geïntegreerd.

Uitvoering
De uitvoering van het Beleidsplan Armoede en Schulden 2025-2027 zal plaatsvinden in nauwe samenwerking met diverse organisaties die actief zijn in Kerkrade. Deze gezamenlijke aanpak is essentieel om de doelstellingen van het plan effectief te realiseren. De betrokken organisaties, waaronder lokale partners zoals Impuls, KBL en andere maatschappelijke instellingen, spelen een cruciale rol in de implementatie van de voorgestelde maatregelen.
Daarnaast willen we een structurele overlegtafel in het leven roepen, waar alle relevante maatschappelijke partijen regelmatig samenkomen. Dit overleg biedt de mogelijkheid om afstemming te bevorderen, overlap in werkzaamheden te voorkomen, en elkaars inspanningen te versterken. Door deze samenwerking vergroten we de maatschappelijke impact van ons beleid en kunnen we effectiever inspelen op de uitdagingen rondom armoede en schulden in onze gemeente.
De uitgevoerde pilots worden gemonitord en binnen 12 maanden na invoering geëvalueerd. In deze evaluatie ligt de focus op de effectiviteit van het budget en de maatregelen voor de doelgroep jongeren. De Jongeren Adviesraad wordt actief betrokken bij dit proces, zodat hun inzichten en ervaringen meegenomen kunnen worden. De evaluatieresultaten en eventuele verbetervoorstellen worden vervolgens gedeeld met de gemeenteraad en daar besproken om gezamenlijk te bepalen of en hoe de aanpak verder geoptimaliseerd kan worden. (aangepast naar aanleiding van aangenomen amendement 24it03763).

Gezondheid en Vitaliteit
Het verband tussen armoede, schulden en gezondheidsproblemen vormt een belangrijk aandachtspunt binnen het Beleidsplan Armoede en Schulden 2025-2027. Door vroegtijdig opkomende financiële problemen te signaleren en aan te pakken, kunnen we voorkomen dat deze uitmonden in ernstigere gezondheids- en vitaliteitsproblemen. Het doel is om door middel van proactieve maatregelen de negatieve impact van armoede en schulden op de gezondheid van onze inwoners te minimaliseren en, waar mogelijk, vroegtijdig terug te dringen.
De activiteiten binnen dit beleidsplan zijn daarom niet op zichzelf staand, maar worden programmatisch verbonden met andere gemeentelijke programma's gericht op gezondheid en vitaliteit, zoals die in het kader van het VIE initiatief. Deze integrale benadering zorgt ervoor dat de inspanningen op het gebied van armoede- en schuldhulpverlening aansluiten bij bredere gezondheidsinterventies. Door deze programmatische verbinding kunnen we inwoners niet alleen ondersteunen bij financiële problemen, maar ook bijdragen aan hun algehele welzijn en vitaliteit. Zo dragen we bij aan een gezonde, veerkrachtige en inclusieve gemeenschap, waarin iedere inwoner de kans krijgt om optimaal te participeren en zich te ontwikkelen.

Gemeente Kerkrade